บทที่ 4

ผลการทดลอง

1. ผลการเก็บรักษาน้ำตาลในน้ำอ้อย

หลังจากใส่สารกันเสียโซเดียมเมตาไบซัลไฟต์ และโซเดียมเบนโซเอทที่ความเข้มข้นต่าง ๆ ในน้ำอ้อยสดเป็นเวลา 1 วัน แล้วดูดน้ำอ้อยที่ใส่สารกันเสียนี้มาเพาะเชื้อในจานอาหารเลี้ยงเชื้อ (สูตร 4 ในภาคผนวก หน้า 93) บ่มเชื้อไว้ที่อุณหภูมิห้อง ปรากฏว่ามีเชื้อขึ้นเมื่อแช่ 12 24 ชั่วโมง ในทุกความเข้มข้นของสารกันเสียที่ใช้ และหลังจากใส่สารกันเสียในน้ำอ้อยสด ตั้งไว้ 2 วัน ดูดน้ำอ้อยนี้มาเพาะเชื้อในอาหารเลี้ยงเชื้อเช่นเดียวกับข้างต้น ปรากฏว่ามีเชื้อขึ้นเมื่อแช่ 12 และ 24 ชั่วโมง ในทุกความเข้มข้นของสารกันเสียที่ใช้เช่นกัน ดังแสดงผลในตารางที่ 1 หน้า 32 ซึ่งใช้เครื่องหมาย + แทนความหมายที่ว่า มีเชื้อจุลินทรีย์เจริญขึ้นได้ในจานอาหารเลี้ยงเชื้อ

2. การเก็บเชื้อและการแยกเชื้อ

จำนวนเชื้อยีสต์ที่แยกได้จากผลตาลสุกจากแหล่งต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงรวม 10 แห่ง แยกเชื้อยีสต์โดยใช้อาหารแข็ง YM (สูตร 1) ที่ปรับ pH 4.5 ซึ่งระดับ pH 4.5 นี้ เพื่อป้องกันแบคทีเรียบางชนิดขึ้น และเชื้อยีสต์ส่วนมากสามารถเจริญได้ในระดับ pH นี้ (Faparusi, 1969) พบว่าผลตาลแต่ละตัวอย่าง แยกเชื้อยีสต์ได้ 2 สายพันธุ์ที่ดีเด่น ลักษณะแตกต่างกันเห็นได้ชัด โดยสายพันธุ์หนึ่ง มีโคโลนีสีขาวขุ่นฟ่าม ๆ ผิวแห้ง เมื่อส่องดูด้วยกล้องจุลทัศน์ เห็นเซลล์กลมขนาดใหญ่ เรียกชื่อเป็นระหัส A ซึ่งแยกมา 10 ตัวอย่าง คือ A_1 A_2 A_3 A_4 A_5 A_6 A_7 A_8 A_9 A_{10} อีกสายพันธุ์หนึ่งเป็นโคโลนีสีขาวครีม เป็นมัน เซลล์รูปร่างกลม ขนาดเล็ก เรียกชื่อเป็นระหัส B ประกอบด้วย B_1 B_2 B_3 B_4 B_5 B_6 B_7 B_8 B_9 B_{10} เมื่อแยกเชื้อได้แล้วเก็บเชื้อใน slant อาหารแข็ง YM pH 6

ตารางที่ 1 แสดงผลของการรักษาน้ำอ้อย โดยใช้สารกันเสีย โซเดียมเมตาไบซัลไฟต์ และโซเดียมเบนโซเอทที่มีความเข้มข้นต่างกัน ภายหลังจากการแช่เชื้อในสารละลายเป็นเวลาต่างกัน แล้วนำไปเพาะเชื้อในอาหารแข็งเลี้ยงเชื้อ (สูตร 4 ในภาคผนวก) และบันทึกผลของการขึ้นของเชื้อ

สภาพน้ำอ้อยที่ใส่สารกันเสีย	ระยะเวลาการแช่เชื้อ (ชั่วโมง)	ความเข้มข้น (กรัม/ลิตร)									
		โซเดียมเมตาไบซัลไฟต์					โซเดียมเบนโซเอท				
		0.02	0.1	0.3	0.5	0.7	0.3	0.5	0.7	1.0	2.0
เลี้ยงเชื้อเป็นเวลา 1 วัน	6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	12	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	24	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
เลี้ยงเชื้อเป็นเวลา 2 วัน	6	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	12	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	24	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
	48	+ + +	+ + +	+ + +	+ + +	+ + +	+ + +	+ + +	+ + +	+ + +	+ + +

– = ไม่มีเชื้อขึ้น

\+ = มีเชื้อขึ้น

\+ + + = มีเชื้อขึ้นปริมาณมาก

แหล่งที่เก็บผลตาล เชื้อยีสต์ที่แยกได้ เชื้อยีสต์ที่นำมาเป็นสายพันธุ์มาตรฐานแสดงรายละเอียดในตารางที่ 2 หน้า 34

3. การจำแนกชนิดของเชื้อ

จากผลของข้อ 2 ซึ่งได้ยีสต์ 2 กลุ่ม โดยแยกตามลักษณะโคโลนีนั้น เมื่อนำเพาะเลี้ยงในอาหารเหลว YM (สูตร 1) บ่มไว้ที่อุณหภูมิห้อง และวัดขนาดของเซลล์ โดยหาค่าเฉลี่ยจำนวน 20 เซลล์ ผลจากการวัดขนาดคือ เชื้อกลุ่มที่มีลักษณะโคโลนีสีขาวขุ่นฟ่าม ๆ (หรือกลุ่มที่ให้ระหัส A) ขนาดเซลล์จะค่อนข้างใหญ่กว่าขนาดของเซลล์ของเชื้อกลุ่มที่มีโคโลนีสีขาวครีมและเป็นมัน (กลุ่มระหัส B) โดยกลุ่มระหัส A จะมีขนาดเซลล์ (3.6 – 4.6) x (4.6 – 7.9) μ และกลุ่มระหัส B จะมีขนาดเซลล์ (2.4 – 3.6) x (4.0 – 4.6) μ ผลการจำแนกชนิดของเชื้อยีสต์ A_4 มีคุณสมบัติต่าง ๆ คือ ลักษณะโคโลนีมีสีขาวครีมฟ่าม ๆ ผิวแห้ง ขอบมีเส้นใยเจริญออกมา การเจริญในอาหารเหลว yeast malt มี pellicle แห้ง ผิวหยาบ เชื้อกระจายทั่วไปตามผิวข้างหลอด มีการ budding แบบ multilateral เซลล์รูปไข่ ขนาด 3.6 x 4.6 μ สร้าง ascospore รูปกลม ภายใน ascus มีจำนวน 1 – 4 spores ต่อ 1 ascus มีความสามารถในการหมักน้ำตาล กาแลคโตส กลูโคส อินนูลิน แซคคาโลส ราฟิโนส แต่ไม่สามารถหมักน้ำตาล แลคโตส มอลโตส มีความสามารถในการใช้น้ำตาล (Assimilation) คาแลคโตส กลูโคส แซคคาโลส แลคโตส แต่ไม่สามารถใช้น้ำตาล มอลโตส สามารถใช้เกลือไนเตรต และใช้เอทธานอลเป็นแหล่งพลังงานได้ ซึ่งจำแนกชนิดเชื้อยีสต์ A_4 นี้ ตาม Key ของ Lodder (1974) ได้ เป็น Saccharomyces microellipsodes

4. การคัดเชื้อ (Screening)

4.1 การคัดเลือกสายพันธุ์ยีสต์โดยใช้ซูโครสเป็น C-source

4.1.1 คัดเชื้อโดยใช้น้ำตาลซูโครสและเพิ่มอาหารเสริม

ตารางที่ 2 แสดงแหล่งที่เก็บผลตาล เชื้อยีสต์ที่แยกได้ และเชื้อยีสต์ที่นำมาเป็นสายพันธุ์มาตรฐาน

ลำดับที่	แหล่งของเชื้อ	ชื่อระหัสเชื้อ	หมายเหตุ
1	ปากคลองตลาด	A_1 B_1	ปทุมธานี
2	ตลาดคลองเตย	A_2 B_2	เพชรบุรี
3	ตลาดวัดกลาง	A_3 B_3	นครปฐม
4	ตลาดปากเกร็ด	A_4 B_4	ปทุมธานี
5	ตลาดบางกอกน้อย	A_5 B_5	เพชรบุรี
6	ตลาดท่าเรือ	A_6 B_6	สระบุรี
7	ปากคลองตลาด	A_7 B_7	นนทบุรี
8	ตลาดบางแค	A_8 B_8	นครปฐม
9	ตลาดท่าเรือ ปทุมธานี	A_9 B_9	ปทุมธานี
10	ตลาดนครปฐม	A_{10}- B_{10}	นครปฐม
11	โรงงานสุรา 1	S_{90}	อยุธยา (Saccharomyces cerevisiae)
12	โรงงานสุรา 2	S_{10}	กรุงเทพฯ (Saccharomyces cerevisiae)
13	ห้องปฏิบัติการจุลชีววิทยา	C_1	ห้องปฏิบัติการจุลชีววิทยา ภาควิชาชีววิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (S.cerevisiae Burgundy)
14	น้ำอ้อย	C_2	แยกจากน้ำอ้อย (unknown)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การคัดเชื้อยีสต์ที่มีความสามารถหมักน้ำตาลเป็นเอทธานอล

ในการคัดเลือกขั้นต้นถือความสามารถในการหมักน้ำตาลซูโครสให้ได้เอทธานอลสูงเป็นหลัก โดยนำเชื้อยีสต์ที่แยกได้จากผลตาล ทั้ง 20 สายพันธุ์กับเชื้อยีสต์มาตรฐาน C_1 C_2 S_{90} S_{10} รวม 24 สายพันธุ์ ดังแสดงในตารางที่ 2 หน้า 34 ผลการคัดเชื้อยีสต์โดยใช้น้ำตาลซูโครส 20 กรัม% (ประมาณ 17 – 18 °บริกซ์) ในอาหารสูตร (1) ในภาคผนวก โดยปรับการหมุน 100 rpm ที่ 26 °ซ. วัดปริมาณเอทธานอลภายหลังการหมักได้ 7 วัน ผลปรากฏว่าปริมาณเอทธานอลต่ำมาก ส่วนใหญ่หมักเอทธานอลได้ต่ำกว่า 4% สายพันธุ์ที่หมักเอทธานอลได้ในช่วง 4 – 4.9% คือ A_1 A_6 B_4 B_5 และ S_{90} และมี 2 สายพันธุ์คือ A_3 และ A_4 ที่หมักให้เอทธานอลอยู่ในช่วง 5 – 5.9% ดังแสดงการทดลองในตารางที่ 3 หน้า 36 ผลการคัดเชื้อยีสต์โดยใช้น้ำตาลซูโครส 25 กรัม% (ประมาณ 21 – 22 °บริกซ์) ในอาหารสูตร (1) ในภาคผนวก โดยปรับการหมุน 80 rpm ที่ 26 °ซ. และ 28 °ซ. วัดปริมาณเอทธานอลภายหลังการหมักได้ 7 วัน ปรากฏว่าเชื้อยีสต์ส่วนใหญ่สามารถหมักเอทธานอลได้สูงขึ้น สูตรอาหารที่มีน้ำตาลซูโครส 25 กรัม% ความเร็วของการหมุน 80 rpm ที่อุณหภูมิ 26 °ซ. สายพันธุ์ยีสต์ที่หมักได้เอทธานอลได้สูงในช่วง 8 – 8.9% ได้แก่ยีสต์สายพันธุ์ A_7 A_8 และA_{10} และสายพันธุ์ยีสต์ที่หมักให้เอทธานอลได้มากระหว่าง 9 – 12% มีจำนวนถึง 6 สายพันธุ์ ได้แก่ยีสต์สายพันธุ์ A_1 A_2 A_3 A_4 A_5 และ A_6 และในสูตรอาหารที่มีน้ำตาลซูโครส 25 กรัม% ความเร็วการหมุน 80 rpm ที่อุณหภูมิ 28 °ซ. สายพันธุ์ยีสต์ที่หมักได้ช่วง 8 – 8.9% ได้แก่ยีสต์สายพันธุ์ A_2 A_5 A_6 A_7 และ A_8 และที่สามารถหมักเอทธานอลได้สูงโดยได้เปอร์เซนต์เอทธานอลปริมาณมากกว่า 9% มีเพียง 2 สายพันธุ์ คือ A_3 หมักเอทธานอลได้ 9.1% และ A_4 หมักได้สูงสุด คือ 9.25% ดังแสดงผลในตารางที่ 3 หน้า 36 และรูปที่ 1 หน้า 37 ส่วนผลของปริมาณเปอร์เซนต์เอทธานอลของสายพันธุ์ยีสต์ คัดโดยใช้น้ำตาลซูโครส 20 กรัม% ที่ 26 °ซ. 100 rpm น้ำตาลซูโครส 25 กรัม% ที่ 26 °ซ. 80 rpm และซูโครส 25 กรัม% ที่ 28 °ซ. 80 rmp แสดงผลในตารางที่ 9, 10 และ 11 ในภาคผนวก หน้า 106 107 108

i 17773003

ตารางที่ 3 แสดงผลการคัดเชื้อยีสต์เมื่อใช้ซูโครสเป็น C-source เพิ่มอาหารเสริมแอมโมเนียมซัลเฟต โปตัสเซียมไดไฮโดรเจนฟอสเฟต ยีสต์เอกซ์แทรก 0.5 0.3 และ 0.4 กรัม/ลิตร ตามลำดับ ปรับ pH ที่ 4.5 วัดปริมาณเอทธานอลภายหลังการหมัก 7 วัน เมื่อหมักด้วยซูโครส 20 กรัม% (18 °บริกซ์) ปรับการหมุน 100 rpm ที่ 26 °ซ. ซูโครส 25 กรัม% (21 °บริกซ์) ปรับการหมุน 80 rpm ที่ 26 °ซ. และที่ซูโครส 25 กรัม% (21 °บริกซ์) ปรับการหมุน 80 rpm ที่ 28 °ซ.

ซูโครส (กรัม %) จำนวนรอบการหมุน (rpm) อุณหภูมิ (°ซ.)	ระหัสชื่อเชื้อ					
	เปอร์เซนต์เอทธานอลภายหลังการหมัก 7 วัน					
	4 – 4.9%	5 – 5.8%	6 – 6.9%	7 – 7.9%	8 – 8.9%	9 – 12%
20 กรัม% 100 rpm. 26 °ซ.	A_1 A_6 A_9 B_3 B_4 B_5 S_{90}	A_3 A_4	-	-	-	-
25 กรัม% 80 rpm. 26 °ซ.	B_2 B_9	B_1 B_3 S_{90}	B_8 C_1 C_2	A_9 B_4 B_6	A_7 A_8 A_{10}	A_1 A_2 A_3 A_4 A_5 A_6
25 กรัม% 80 rpm. 28 °ซ.	C_1 C_2	B_4 B_6 B_9 S_{10}	A_{10} B_5 B_{10} S_{90}	A_1 A_9 B_7 B_8	A_2 A_5 A_6 A_7 A_8	A_3 A_4

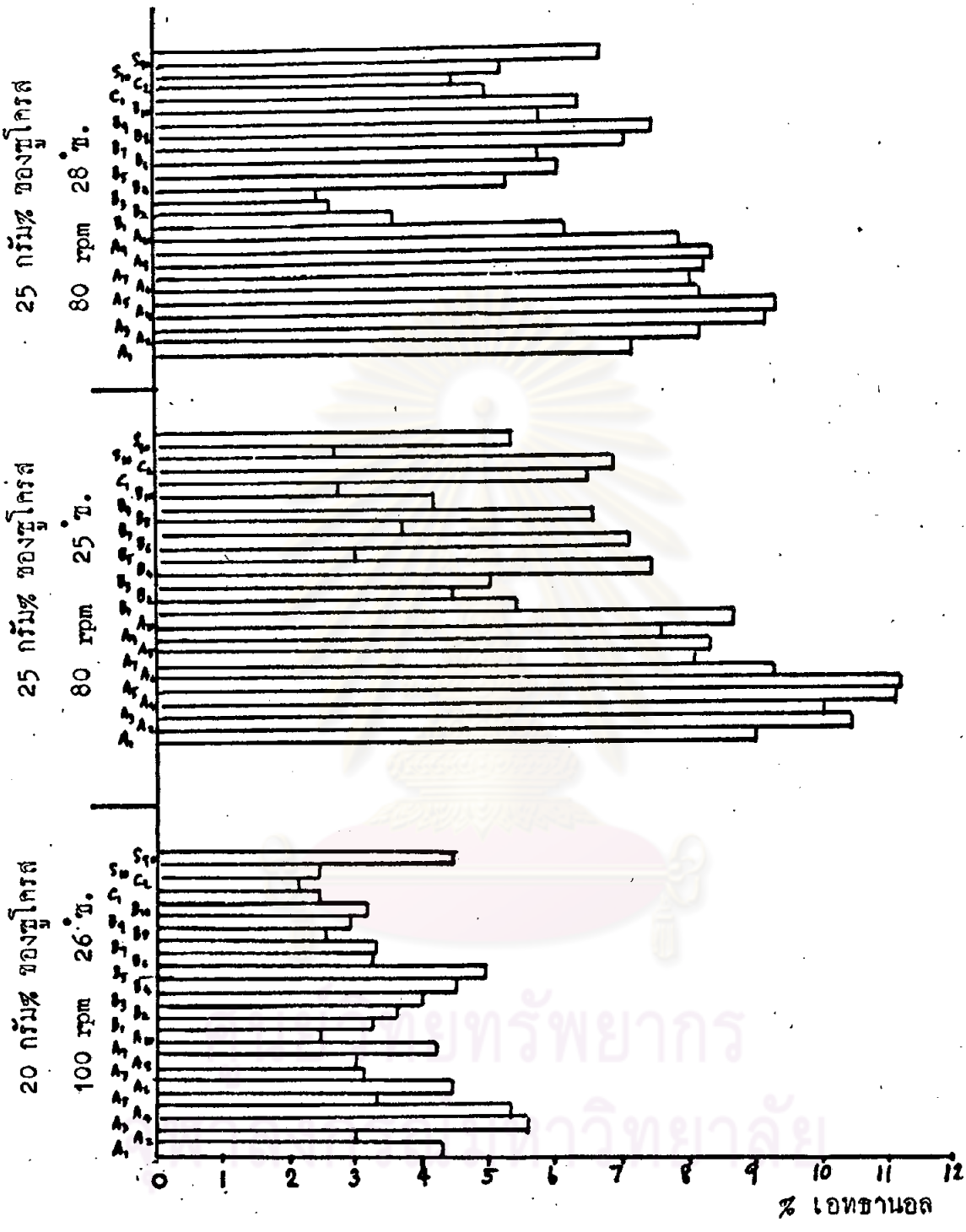

รูปที่ 1 แสดงปริมาณเอทธานอลเมื่อใช้ยีสต์สายพันธุ์ต่าง ๆ ในการหมักซูโครสที่เพิ่มอาหารเสริม แอมโมเนียมซัลเฟต 0.5 กรัม/ลิตร โปตัสเซียมไดไฮโดรเจนฟอสเฟต 0.3 กรัม/ลิตร ยีสต์เอกซ์แทรก 0.4 กรัม/ลิตร pH 4.5 วัดปริมาณเอทธานอลภายหลังการหมัก 7 วัน เมื่อใช้ปริมาณซูโครส 20 กรัม% 100 rpm 26 °ซ., 25 กรัม% 80 rpm 26 °ซ. และ 25 กรัม% 80 rpm 28 °ซ.

4.1.2 ใช้น้ำอ้อยและเพิ่มอาหารเสริม

ยีสต์ที่ให้ปริมาณเอทธานอลสูงจากการหมักน้ำตาลซูโครส 25 กรัม% จำนวน 10 สายพันธุ์ คือ A_1 A_2 A_3 A_4 A_5 A_6 A_7 A_8 A_9 A_{10} และสายพันธุ์มาตรฐาน S_{90} นำมาใช้หมักน้ำอ้อยที่เพิ่มอาหารเสริม ผลการคัดเชื้อยีสต์ที่ให้ปริมาณเอทธานอลสูง ได้แก่ ยีสต์สายพันธุ์ A_2 A_3 A_4 A_5 และ A_6 ดังแสดงผลการวัดปริมาณเอทธานอลภายหลังการหมักได้ 4 และ 7 วัน ในรูปที่ 2 หน้า 39 โดยที่ระยะเวลาหมัก 4 วัน สายพันธุ์ยีสต์ที่สามารถหมักเอทธานอลได้สูงสุดคือ A_4 หมักได้ 12.15% และที่ระยะเวลาหมัก 7 วัน สายพันธุ์ยีสต์ที่หมักให้เอทธานอลสูงสุด คือ A_3 ซึ่งหมักได้ 11.55%

4.2 ผลการคัดสายพันธุ์ยีสต์โดยใช้อุณหภูมิ

ผลการเปรียบเทียบการหมักเอทธานอลจากน้ำอ้อยโดยยีสต์สายพันธุ์ A_2 A_3 A_4 A_5 A_6 และ S_{90} โดยเขย่าด้วยความเร็ว 80 rmp ที่อุณหภูมิ 28 °ซ. 12 ชั่วโมงและปรับอุณหภูมิเป็น 40 °ซ. วัดปริมาณเอทธานอลเมื่อสิ้นสุดการหมัก 72 ชั่วโมง ผลปรากฏว่ายีสต์สายพันธุ์ A_4 และ A_6 สามารถให้เปอร์เซนต์เอทธานอลได้ดีกว่าสายพันธุ์อื่น คือ A_4 หมักได้ 4.8% A_6 หมักได้ 4.25% และ S_{90} ซึ่งเป็นสายพันธุ์มาตรฐานหมักได้ 1.92%

ส่วนผลการคัดสายพันธุ์ยีสต์โดยใช้อุณหภูมิ 40 °ซ. หมักน้ำอ้อยเป็นเวลา 72 ชั่วโมง ผลปรากฏว่ายีสต์สายพันธุ์ A_4 สามารถให้เปอร์เซนต์เอทธานอลได้ดีกว่าสายพันธุ์อื่น หมักได้สูง 2.7% ในขณะที่สายพันธุ์ A_2 A_3 A_5 A_6 ให้เปอร์เซนต์เอทธานอลได้ 1.12% 1.45% 1.56% และ 1.45% ตามลำดับ ส่วนยีสต์สายพันธุ์ S_{90} เมื่อหมักโดยใช้อุณหภูมิ 40 °ซ. ตลอดเวลา 72 ชั่วโมง พบว่าไม่สามารถวัดปริมาณเอทธานอลได้ ดังแสดงผลในรูปที่ 3 หน้า 40

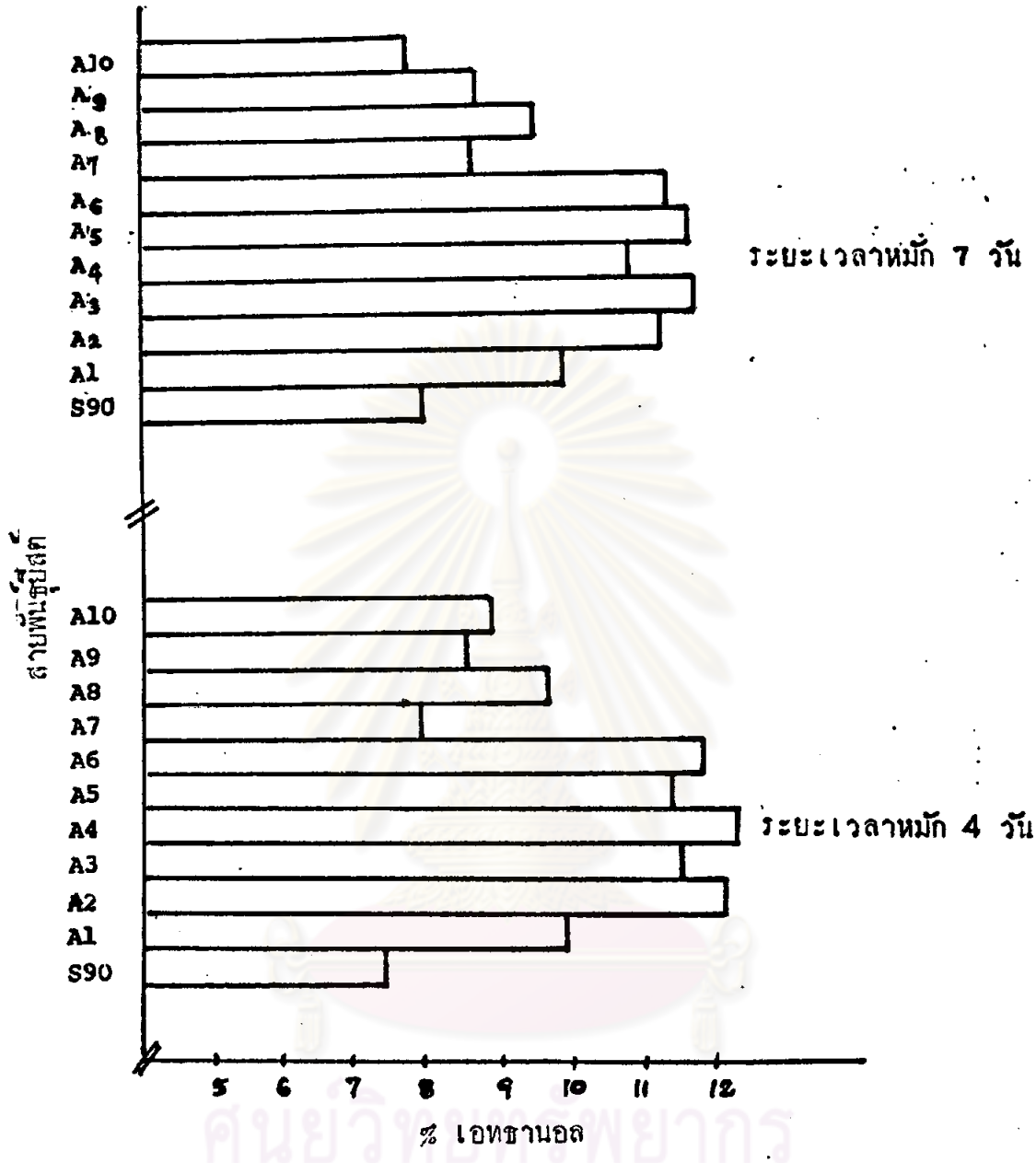

รูปที่ 2 แสดงผลของสายพันธุ์ยีสต์ คัดโดยใช้น้ำอ้อย (20.2 °บริกซ์) ต่อปริมาณเปอร์เซนต์เอทธานอล เมื่อเพิ่มอาหารเสริมแอมโมเนียมซัลเฟต 0.5 กรัม โปตัสเซียมไดไฮโดรเจนฟอสเฟต 0.3 กรัม ยีสต์เอกซ์แทรก 0.4 กรัม ในน้ำอ้อย 1 ลิตร ที่ pH 4.5 ปรับการหมุนที่ 80 rpm ที่อุณหภูมิ 28 °ซ. หมักเป็นเวลา 4 และ 7 วัน

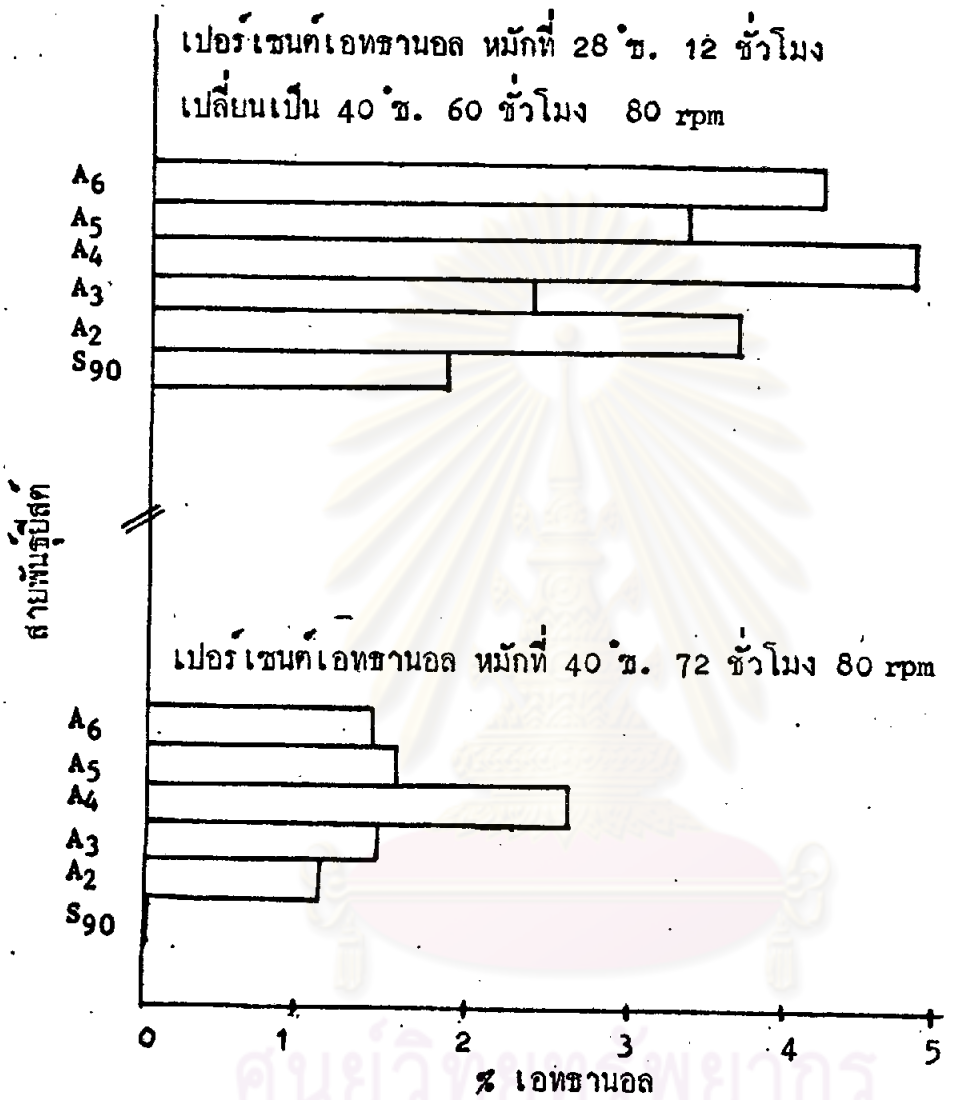

รูปที่ 3 แสดงผลการคัดเชื้อยีสต์โดยใช้อุณหภูมิ 28 °ซ. เป็นเวลา 12 ชั่วโมง แล้วปรับอุณหภูมิเป็น 40 °ซ. 60 ชั่วโมง กับโดยใช้อุณหภูมิ 40 °ซ. เป็นเวลา 72 ชั่วโมง วัดปริมาณเอทธานอลที่ได้จากการหมักเป็นเวลา 72 ชั่วโมง โดยการหมักน้ำอ้อยและเพิ่มอาหารเสริม pH 4.5 ปรับการหมุนที่ 80 rpm

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. ผลการศึกษาอัตราการเจริญเติบโตของเชื้อยีสต์ที่ผ่านการคัดเลือก

5.1 ผลการศึกษาอัตราการเจริญโดยปกติ (normal growth rate) ของยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 โดยการเขย่าที่ 150 rmp ในชั่วโมงที่ 6 จะเป็นช่วงที่ยีสต์กำลังแบ่งตัวได้ดีที่สุด คือ วัดค่า OD ที่ λ= 525 nm. อ่านค่า OD ได้เพิ่มสูงขึ้นจาก 1.56 เป็น 2.4 ในสายพันธุ์ S_{90} และค่า OD เพิ่มจาก 1.8 เป็น 2.8 ในสายพันธุ์ A_4 หรือจากการนับจำนวนเซลล์/มล. จะเพิ่มจาก 5.6×10^7 เซลล์ไปเป็น 9.7×10^7 เซลล์ และจาก 1.02×10^7 เซลล์ไปเป็น 8.1×10^7 เซลล์ ในสายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 ตามลำดับ และในชั่วโมงที่ 9 จะเป็นช่วงที่ยีสต์เริ่มเข้าสู่ stationary phase คือ เป็นช่วงที่ยีสต์เพิ่มปริมาณเซลล์ใกล้จะสูงสุด โดยนับจำนวนเซลล์ของยีสต์สายพันธุ์ S_{90} ได้ 1.78×10^8 เซลล์/มล. หลังจากนี้ในชั่วโมงต่อ ๆ ไป เช่น ในชั่วโมงที่ 10 11 และ 12 จำนวนเซลล์เพิ่มขึ้นอีกเพียงเล็กน้อย คือ เพิ่มจาก 1.78×10^8 เซลล์/มล. เป็น 1.865 1.869 และ 1.875 เซลล์/มล. ตามลำดับ และในยีสต์สายพันธุ์ A_4 ก็เช่นเดียวกัน ในชั่วโมงที่ 9 นับจำนวนเซลล์ได้ 2.01×10^8 ชั่วโมงที่ 10 11 และ 12 นับจำนวนเซลล์ได้ 2.29, 2.63 และ 2.84 เซลล์/มล. ตามลำดับ ดังผลในตารางที่ 4 หน้า 42 ยีสต์ทั้งสองสายพันธุ์มีอัตราการเจริญเติบโตใกล้เคียงกัน คือ เมื่อเลี้ยงได้ประมาณ 2 ชั่วโมง ยีสต์จะเริ่มเข้าสู่ log phase ชั่วโมงที่ 6 เป็นช่วงที่เซลล์ยีสต์กำลังแบ่งตัว (active) ได้ดีที่สุด และประมาณชั่วโมงที่ 9 จะเริ่มมีการเจริญคงที่เข้าสู่ stationary phase ตามลำดับ รายละเอียดแสดงผลในรูปที่ 4 หน้า 43 ซึ่งจะแสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเซลล์/มล. กับเวลา และรูปที่ 5 หน้า 44 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเซลล์/มล. กับค่า OD

5.2 ผลการศึกษาการเจริญเติบโตของยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 โดยการหมุนที่ 60 rpm วัดปริมาณเอทธานอลทุก 12 ชั่วโมง ผลปรากฏว่าชั่วโมงที่ 60 เป็นช่วงที่เหมาะในการสร้างเอทธานอลได้สูงสุด โดยชั่วโมงที่ 60 วัดเปอร์เซนต์เอทธานอลได้ 1.81 และ 4.8% ในขณะที่ชั่วโมงที่ 48 วัดเปอร์เซนต์เอทธานอลได้ 0.75%

ตารางที่ 4 แสดงอัตราการเพิ่มจำนวนเซลล์ของเชื้อยีสต์สายพันธุ์ S_{90} และ A_{44} ในอาหารเหลว YM pH 6 ปรับการหมุนที่ 150 rpm ที่อุณหภูมิห้อง วัดการเจริญโดยวัดความขุ่น (OD) ที่ความยาวคลื่น 525 nm และนับจำนวนเซลล์/มล.

ชั่วโมงที่	เชื้อยีสต์สายพันธุ์ S_{90}		เชื้อยีสต์สายพันธุ์ A_{44}	
	OD	จำนวนเซลล์/มล.	OD	จำนวนเซลล์/มล.
0	0.1	6.425×10^6	0.1	6.7×10^6
1	0.11	6.575×10^6	0.1	7.15×10^6
2	0.14	6.975×10^6	0.1	7.55×10^6
3	0.207	1.070×10^7	0.152	8.10×10^6
4	0.58	2.390×10^7	0.677	8.75×10^6
5	1.56	5.6×10^7	1.875	1.02×10^7
6	2.497	9.71×10^7	2.895	8.15×10^7
7	3.265	1.42×10^8	4.075	1.01×10^8
8	3.575	1.65×10^8	4.275	1.34×10^8
9	3.71	1.78×10^8	4.425	2.01×10^8
10	4.10	1.865×10^8	4.535	2.29×10^8
11	4.125	1.869×10^8	4.6	2.63×10^8
12	4.25	1.875×10^8	4.65	2.84×10^8
13	4.375	1.88×10^8	4.745	2.89×10^8
14	4.5	1.892×10^8	4.875	3.06×10^8
15	4.7	1.899×10^8	5.0	3.21×10^8
16	4.75	1.90×10^8	5.085	3.34×10^8
17	4.75	1.92×10^8	5.155	3.38×10^8
18	4.825	1.932×10^8	5.185	3.51×10^8
19	5.07	1.96×10^8	5.22	3.55×10^8
20	5.10	2.11×10^8	5.225	3.63×10^8
21	5.11	2.14×10^8	5.525	3.66×10^8
22	5.11	2.24×10^8	5.525	4.04×10^8
23	5.125	2.242×10^8	5.54	4.46×10^8
24	5.125	2.58×10^8	5.549	4.68×10^8

หมายเหตุ ทำ dilution ตั้งแต่ค่า OD 0.6

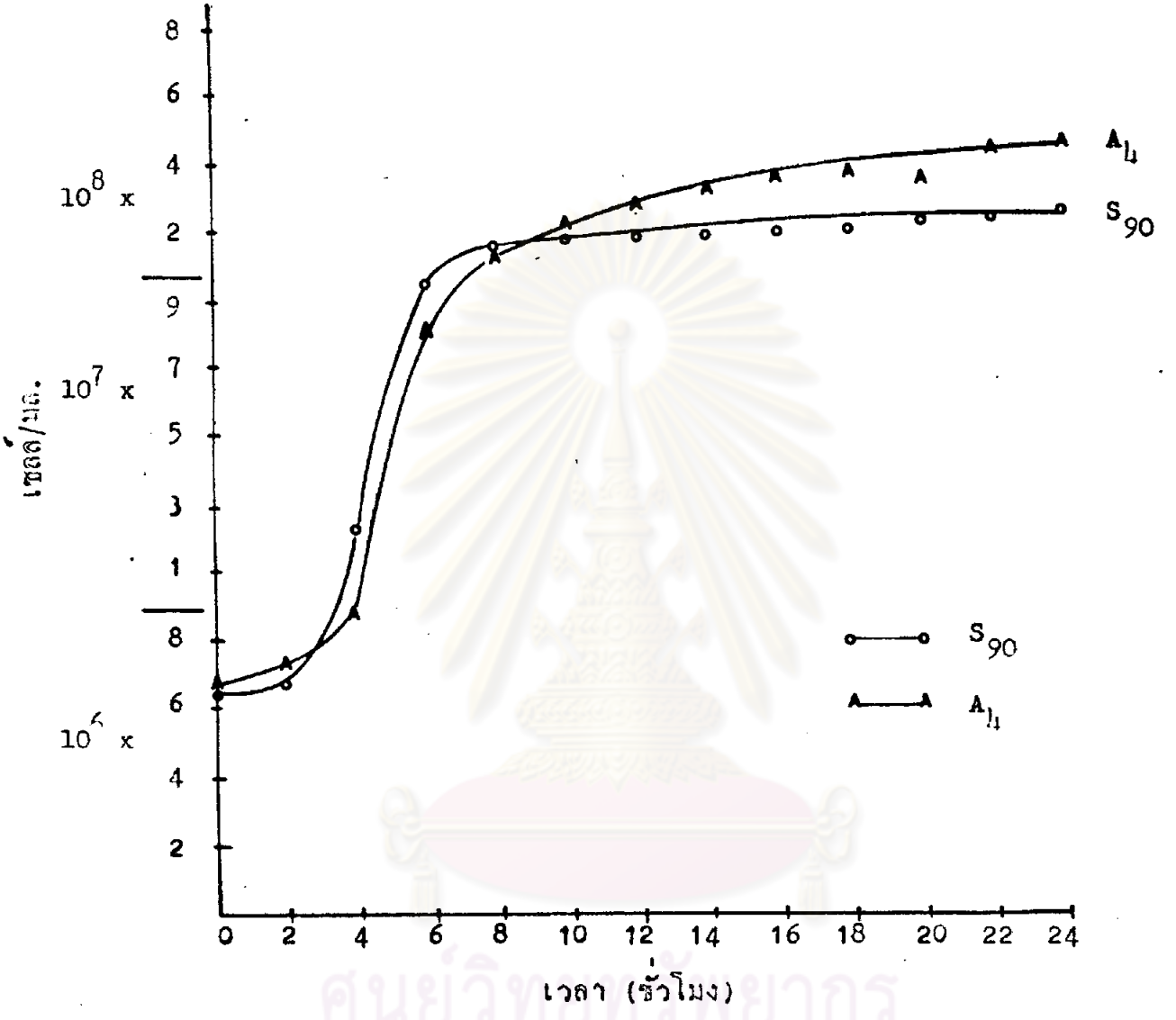

รูปที่ 4 แสดงอัตราการเจริญเติบโตของยีสต์ S_{90} กับ A_{l_4} ในอาหารเหลว YM มี pH 6 จำนวนรอบการหมุน 150 rpm ที่อุณหภูมิ 28 °ซ. นับจำนวนเซลล์/มิลลิลิตร ในเวลา 24 ชั่วโมง

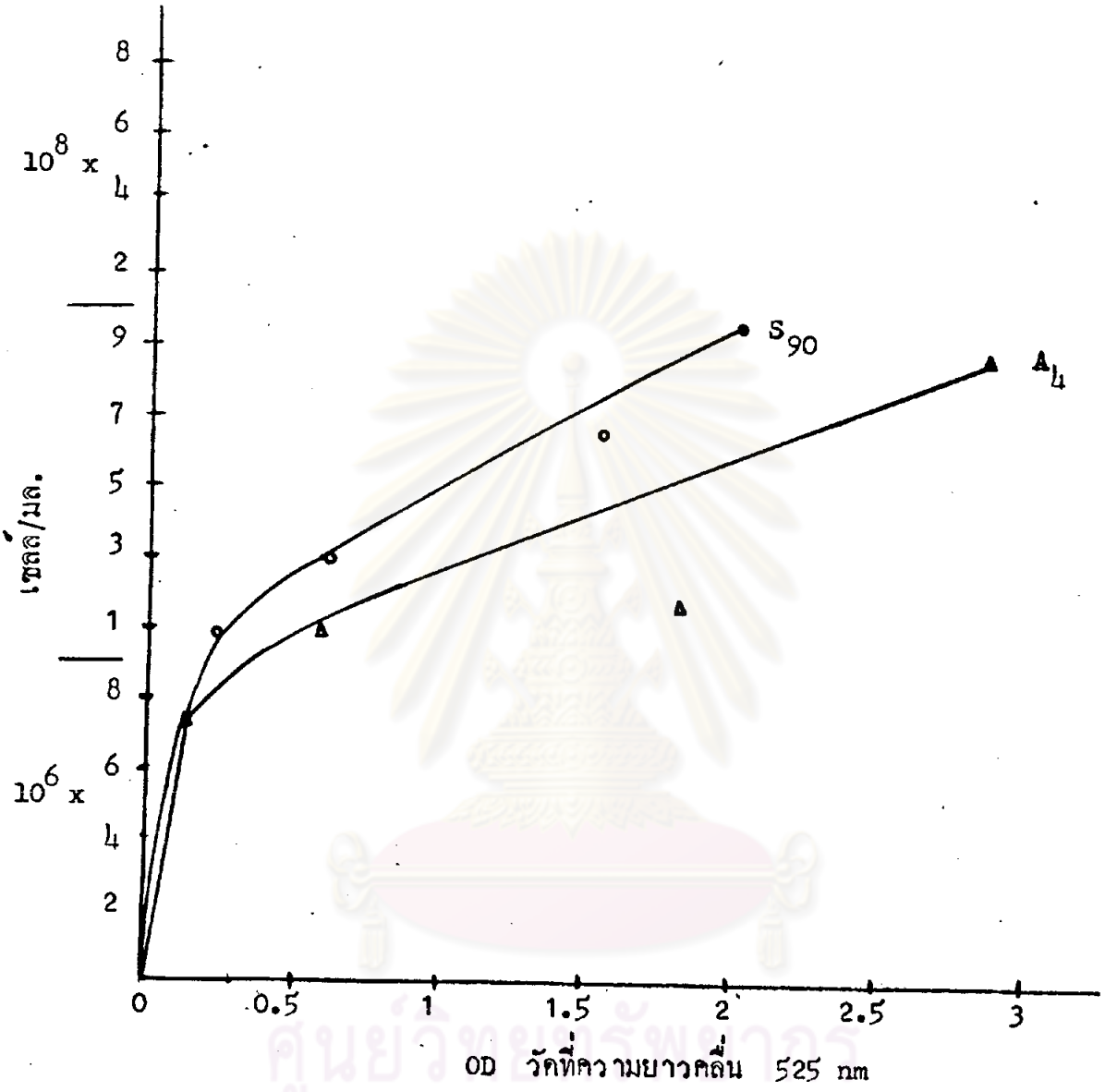

รูปที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนเซลล์/มล. กับค่า OD วัดที่ความยาวคลื่น 525 nm. ของยีสต์ S_{90} กับ A_4 ในอาหารเหลว YM มี pH 6 จำนวนรอบการหมุน 150 rpm. ที่อุณหภูมิ 28 °ซ.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และ 3.0% ของยีสต์สายพันธุ์ S_{90} และ A_4 ตามลำดับ ในชั่วโมงที่ 72 เปอร์เซนต์เอทธานอลเพิ่มสูงขึ้นจากชั่วโมงที่ 60 แต่ปริมาณที่เพิ่มขึ้นไม่มากเท่ากับเปอร์เซนต์เอทธานอลที่ชั่วโมงที่ 60 เพิ่มจากชั่วโมงที่ 48 รายละเอียดดังแสดงผลในตารางที่ 5 หน้า 46

ผลการศึกษาการเจริญเติบโตของยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 โดยการหมุนที่ 80 rpm วัดปริมาณเอทธานอลทุก 12 ชั่วโมง ผลปรากฏว่าชั่วโมงที่ 12 S_{90} วัดปริมาณเอทธานอลได้ 6.47% และปริมาณเอทธานอลจะเพิ่มขึ้นเมื่อเวลาเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ยีสต์สายพันธุ์ A_4 เริ่มวัดปริมาณเอทธานอลได้ 2.24% ในชั่วโมงที่ 12 และปริมาณเอทธานอลเพิ่มขึ้นเป็นลำดับเมื่อเวลาในการหมักเพิ่มขึ้น ในชั่วโมงที่ 72 ยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 วัดปริมาณเอทธานอลที่หมักได้ 9.4% และ 6.43% ตามลำดับ ดังแสดงผลในตารางที่ 6 หน้า 47

ผลการศึกษาการเจริญเติบโตของยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 โดยใช้น้ำอ้อยที่ไม่ผ่านการฆ่าเชื้อ ปริมาณเอทธานอลที่เกิดจากการหมักด้วยยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 ในชั่วโมงที่ 72 วัดได้ 7.05% และ 6.2% ตามลำดับ ดังแสดงผลในตารางที่ 7 หน้า 48

ในรูปที่ 6 หน้า 49 จะแสดงผลการเปรียบเทียบเปอร์เซนต์เอทธานอลที่เกิดจากการหมักโดยยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 เมื่อใช้น้ำอ้อยที่ผ่านการฆ่าเชื้อและไม่ผ่านการฆ่าเชื้อ และจำนวนรอบการหมุนต่างกัน และรูป 6–1 หน้า 50 แสดงความสัมพันธ์การเกิดเอทธานอลและการเจริญเติบโตของยีสต์ในช่วงเวลาเดียวกัน

6. ศึกษาการเปลี่ยนสภาพอาหาร

6.1 ผลการศึกษาสภาพความเป็นกรดที่เหมาะสม เมื่อปรับสภาพอาหารให้มีระดับความเป็นกรดต่าง ๆ กัน ปรากฏว่ายีสต์สายพันธุ์ A_4 จะให้เปอร์เซนต์เอทธานอลสูงสุดที่อาหารที่มีความเป็นกรด pH = 4 คือวัดได้ 9.87% และที่ pH 3.5, 4.5, 5 และ 5.5 เปอร์เซนต์เอทธานอลที่ได้จะลดลง คือ วัดได้ 8.5% 8.87% 5.57% และ

ตารางที่ 5 แสดงปริมาณเอทธานอลที่เกิดทุก 12 ชั่วโมง ในระยะเวลาหมัก 72 ชั่วโมง เมื่อใช้ยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 หมักน้ำอ้อยที่มีปริมาณน้ำตาล 20.2 °บริกซ์ และอาหารเสริมตามสูตร 3 ปรับความเป็นกรดที่ pH 4.5 อุณหภูมิ 28 °ซ. จำนวนรอบการหมุน 60 rpm

ชั่วโมงที่	ยีสต์สายพันธุ์ S_{90}		ยีสต์สายพันธุ์ A_4	
	น้ำอ้อย (°บริกซ์)	% เอทธานอล	น้ำอ้อย (°บริกซ์)	% เอทธานอล
12	18.4	—	18.6	—
24	18.4	—	17.0	0.65
36	18.4	—	16.0	1.9
48	17.8	0.75	14.8	3.0
60	15.8	1.81	12.6	4.8
72	14.0	3.0	10.8	5.6

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 แสดงปริมาณเอทธานอลที่เกิดจากการหมักทุก 12 ชั่วโมง เป็นเวลา 72 ชั่วโมง เมื่อใช้ยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 หมักน้ำอ้อยที่มีปริมาณน้ำตาล 20.2 °บริกซ์ เพิ่มอาหารเสริมตามสูตร 3 ปรับความเป็นกรดที่ pH 4.5 อุณหภูมิ 28 °ซ. จำนวนรอบการหมุน 80 rpm.

ชั่วโมงที่	ยีสต์สายพันธุ์ S_{90}		ยีสต์สายพันธุ์ A_4	
	น้ำอ้อย (°บริกซ์)	% เอทธานอล	น้ำอ้อย (°บริกซ์)	% เอทธานอล
12	10	6.47	15.0	2.24
24	8.1	8.15	13.5	3.43
36	7.4	8.85	12.2	4.7
48	7.0	9.2	11.7	6.0
60	6.9	9.37	10.7	6.38
72	6.9	9.4	10.7	6.43

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 แสดงปริมาณเอทธานอลที่เกิดจากการหมักทุก 12 ชั่วโมง เป็นเวลา 72 ชั่วโมง เมื่อใช้ยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 หมักน้ำอ้อยที่มีปริมาณน้ำตาล 20.2 °บริกซ์ ไม่ผ่านการฆ่าเชื้อ เพิ่มอาหารเสริมตามสูตร 3 ปรับความเป็นกรดที่ pH 4.5 อุณหภูมิ 28 °ซ. จำนวนรอบการหมุน 80 rpm

ชั่วโมงที่	ยีสต์สายพันธุ์ S_{90}		ยีสต์สายพันธุ์ A_4	
	น้ำอ้อย (°บริกซ์)	% เอทธานอล	น้ำอ้อย (°บริกซ์)	% เอทธานอล
12	14.0	4.05	16.0	2.19
24	12.8	5.62	15.1	3.23
36	11.7	6.33	13.5	4.5
48	11.4	6.68	12.5	5.7
60	11.0	6.88	11.8	5.95
72	10.7	7.05	11.3	6.2

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

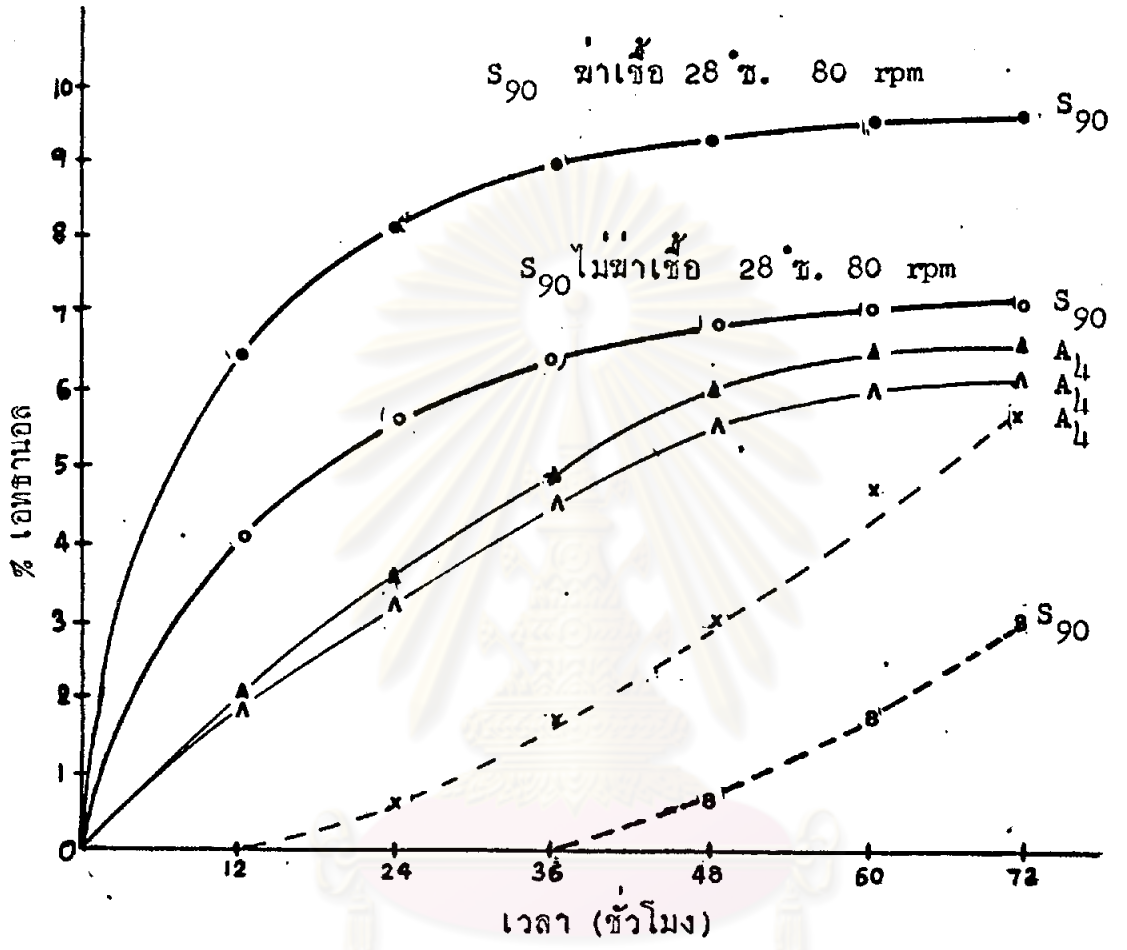

รูปที่ 6 แสดงเปอร์เซนต์เอทธานอลที่เกิดจากหมักน้ำอ้อย 20.2°บริกซ์ เพิ่มอาหารเสริม pH 4.5 อุณหภูมิ 28 °ซ. เปรียบเทียบในน้ำอ้อยที่ผ่านการฆ่าเชื้อ ไม่ผ่านการฆ่าเชื้อ และจำนวนรอบการหมุนต่างกัน

S_{90} e---e น้ำอ้อยที่ผ่านการฆ่าเชื้อ 28 °ซ., 60 rpm. x---x A_4

●——● น้ำอ้อยที่ผ่านการฆ่าเชื้อ 28 °ซ., 80 rpm. Δ——Δ

o——o น้ำอ้อยที่ไม่ผ่านการฆ่าเชื้อ 28 °ซ., 80 rpm. Λ——Λ

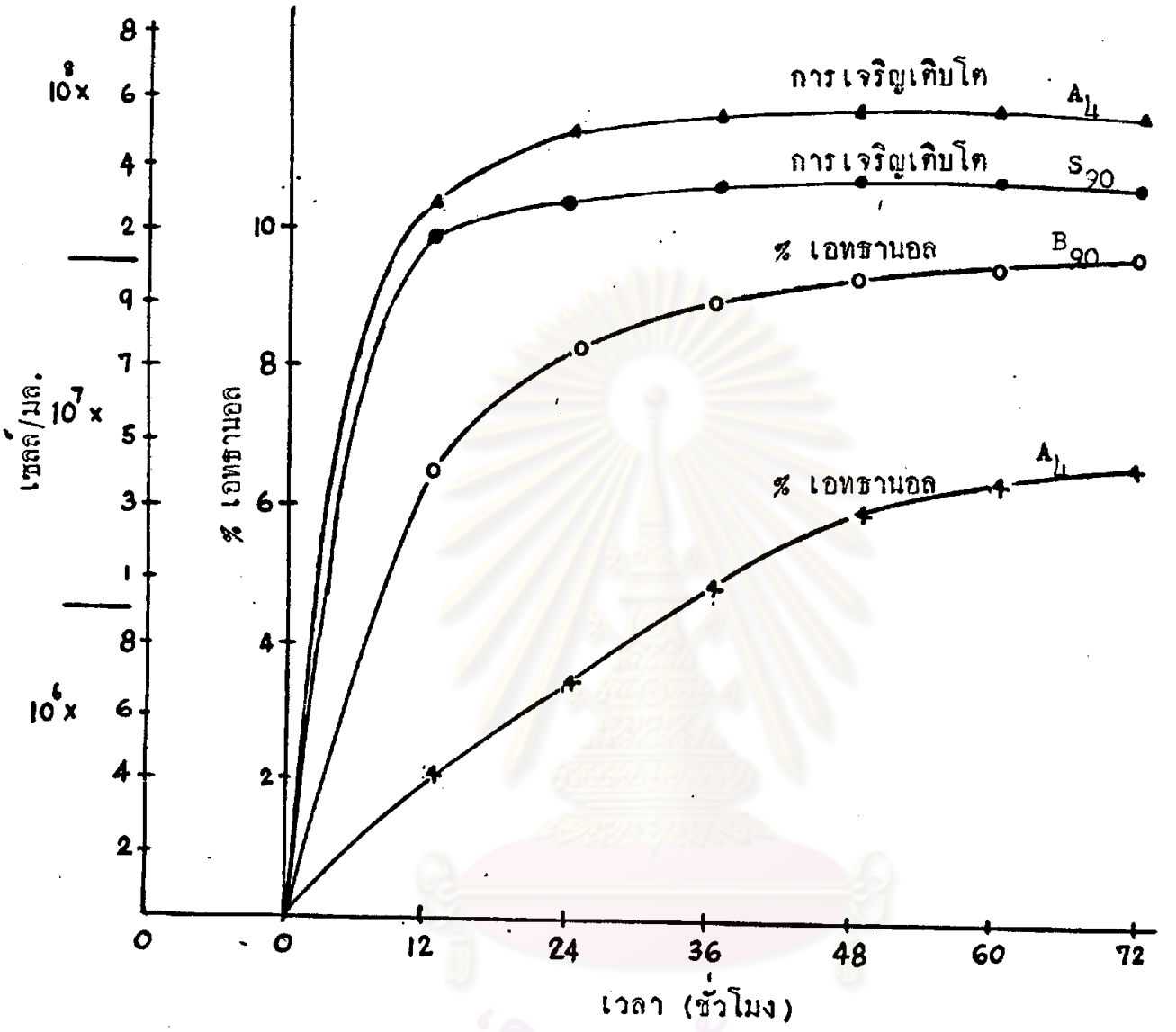

รูปที่ 6–1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการเจริญเติบโตของยีสต์ S_{90} และ A_4 กับเปอร์เซนต์เอทธานอลที่เกิดจากการหมักน้ำอ้อยที่ผ่านการฆ่าเชื้อ เพิ่มอาหารเสริมตามสูตร 3 อุณหภูมิ 28°ซ. จำนวนรอบการหมุน 80 rpm

S_{90} ● อัตราการเจริญเติบโต ▲ A_4

S_{90} ○ เปอร์เซนต์เอทธานอล + A_4

4.45% ตามลำดับ โดยที่ pH 5.5 จะให้เปอร์เซนต์เอทธานอลต่ำสุด แต่ยีสต์สายพันธุ์ S_{90} ให้เปอร์เซนต์เอทธานอลสูงสุดที่ pH = 4.5 วัดได้ 8.9% ที่ pH 3.5 4 5 5.5 วัดเปอร์เซนต์เอทธานอลได้ 4.3% 7.06% 8.35% และ 7.27% ตามลำดับ โดยที่ pH 3.5 จะให้เปอร์เซนต์เอทธานอลต่ำสุด แสดงผลการเปรียบเทียบระหว่างการหมักโดยยีสต์สองสายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 ในรูปที่ 7 หน้า 52

6.2 ผลการศึกษาของปริมาณแอมโมเนียมซัลเฟตที่เหมาะสมต่อการหมักเอทธานอล คือ ยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับสายพันธุ์ A_4 ให้ผลเช่นเดียวกัน คือ หมักน้ำอ้อยที่ 20.6 °บริกซ์ เพิ่มอาหารเสริมแอมโมเนียมซัลเฟตจำนวน 0.5 กรัม/ลิตร ปรับความเป็นกรดที่ pH = 4 จะสามารถหมักเอทธานอลได้ปริมาณสูงกว่าปริมาณแอมโมเนียมซัลเฟตที่ความเข้มข้นอื่น รายละเอียดดังแสดงผลในรูปที่ 8 หน้า 53 โดยในสภาพอาหารที่มีแอมโมเนียมซัลเฟต 0.3 0.4 0.5 และ 0.6 กรัม/ลิตร วัดเอทธานอลที่ 72 ชั่วโมงได้ 6.58% 7.92% 8.41% และ 7.1% ในยีสต์สายพันธุ์ S_{90} และวัดเอทธานอลได้ 9.41% 9.49% 9.68% และ 9.54% ในยีสต์สายพันธุ์ A_4

6.3 ผลการศึกษาปริมาณยีสต์เอกซ์แทรกที่เหมาะสมต่อการหมักเอทธานอลด้วยน้ำอ้อยของยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 พบว่า การหมักน้ำอ้อยที่ 20.4 °บริกซ์ เพิ่มอาหารเสริมแอมโมเนียมซัลเฟต 0.5 กรัม/ลิตร เพิ่มโปตัสเซียมไดไฮโดรเจนฟอสเฟต 0.3 กรัม/ลิตร และยีสต์เอกซ์แทรก 0.2 กรัม/ลิตร หรือที่ความเข้มข้นอื่น ๆ คือ 0.4 0.5 และ 0.6 กรัม/ลิตร ก็ไม่มีผลทำให้ปริมาณเอทธานอลแตกต่างกันมาก เมื่อปรับความเป็นกรดที่ pH = 4 หมักที่อุณหภูมิ 28 °ซ. ช่วงการหมักใช้ปรับการหมุนของเครื่องเขย่า 80 rpm วัดเปอร์เซนต์เอทธานอลภายหลังการหมัก 72 ชั่วโมง ซึ่งเมื่อหมักด้วยยีสต์สายพันธุ์ S_{90} อ่านเปอร์เซนต์เอทธานอลได้ 7.07%. 6.83% 6.95% และ 7.04% ส่วนยีสต์ A_4 สามารถหมักให้เอทธานอล 8.96% 8.65% 8.65% และ 8.73% ตามลำดับ ดังแสดงผลในรูปที่ 9 หน้า 54

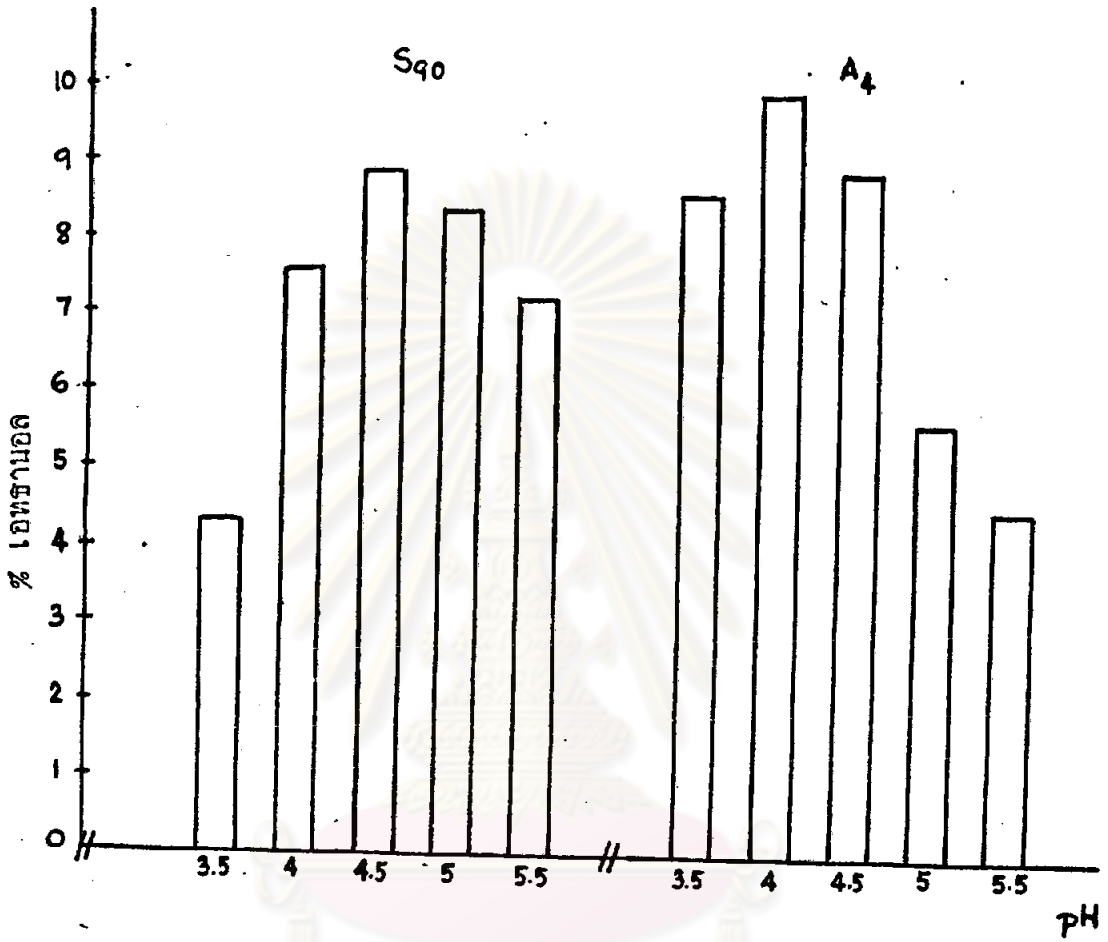

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 7 แสดงเปอร์เซนต์เอทธานอลที่เกิดจากการหมักของยีสต์ S_{90} กับ A_4 ในสภาพอาหารที่มีความเป็นกรดต่างกันคือมี pH 3.5 4 4.5 5 5.5 หมักในน้ำอ้อย 20.6 °บริกซ์ ที่ใส่อาหารเสริมตามสูตร 3 หมักที่อุณหภูมิ 28 °ซ. จำนวนรอบการหมุน 80 rpm

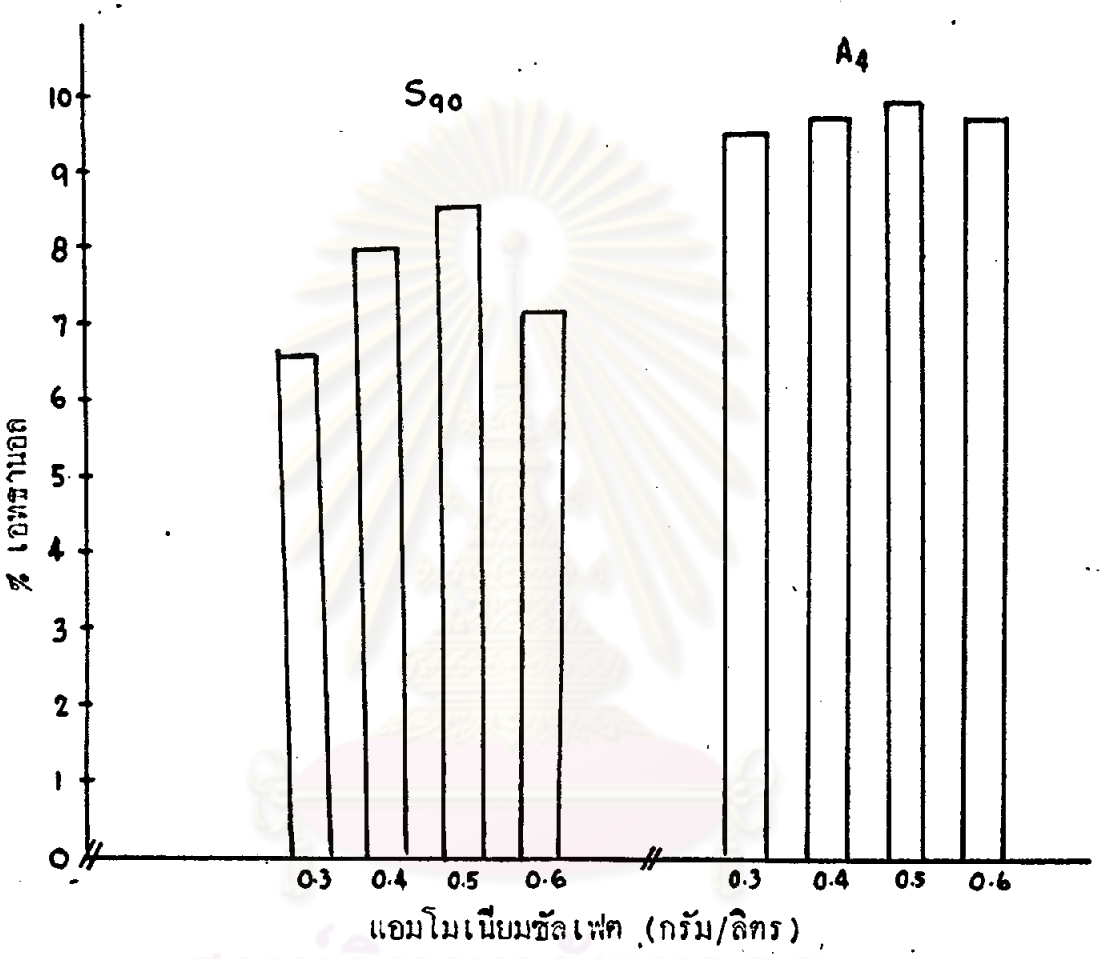

รูปที่ 8 แสดงเปอร์เซนต์เอทธานอลของยีสต์ S_{90} กับ A_4 หมักน้ำอ้อย 20.6 °บริกซ์ ที่ใส่อาหารเสริมตามสูตร 3 และปริมาณแอมโมเนียมซัลเฟตที่มีความเข้มข้นต่างกันคือ 0.3 0.4 0.5 และ 0.6 กรัม/ลิตร หมักที่อุณหภูมิ 28 °ซ. จำนวนรอบการหมุน 80 rpm ปรับ pH 4

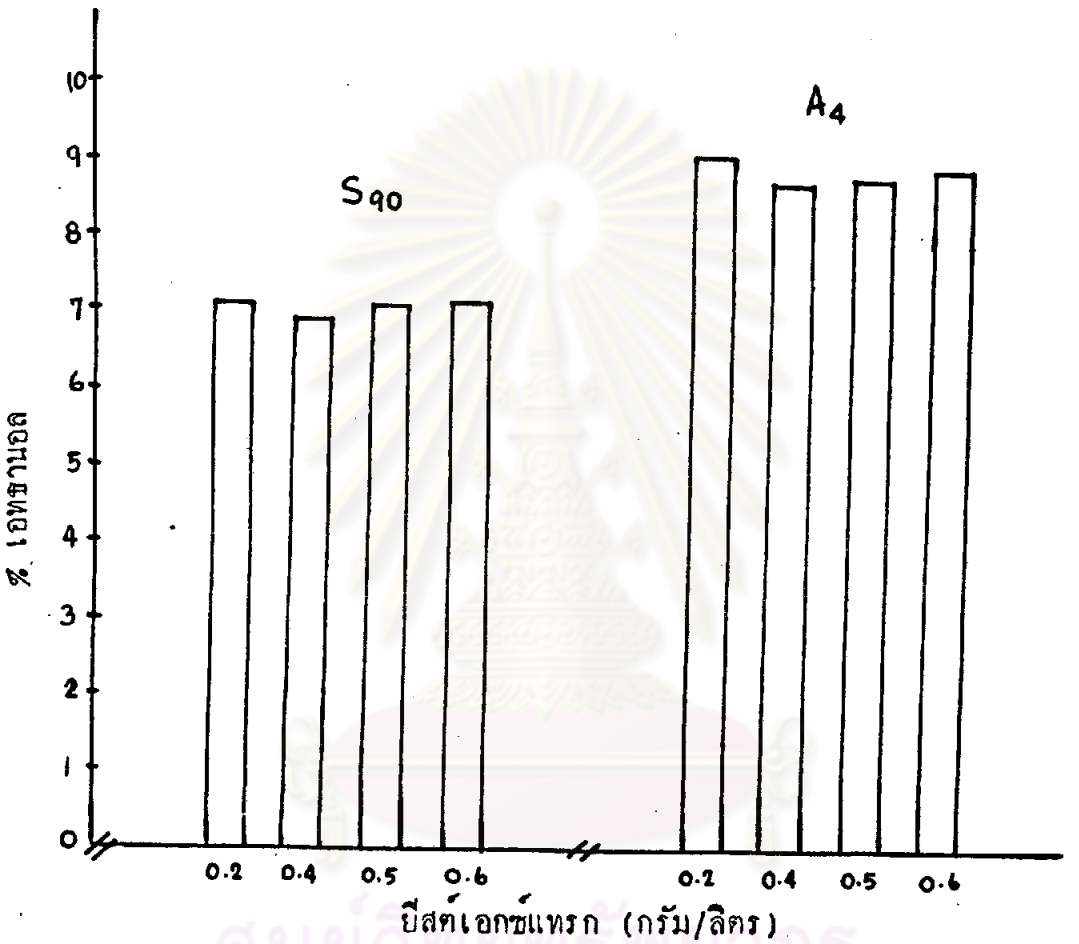

รูปที่ 9 แสดงเปอร์เซนต์เอทธานอลของยีสต์ S_{90} กับ A_4 หมักน้ำอ้อย 20.4 °บริกซ์ ที่ใส่อาหารเสริมแอมโมเนียมซัลเฟต 0.5 กรัม/ลิตร โปตัสเซียมไดไฮโดรเจนฟอสเฟต 0.3 กรัม/ลิตร ยีสต์เอกซ์แทรกที่มีความเข้มข้นต่างกัน คือ 0.2 0.4 0.5 และ 0.6 กรัม/ลิตร ปรับ pH 4 หมักที่อุณหภูมิ 28 °ซ. จำนวนรอบการหมุน 80 rpm

7. ผลการศึกษาผลของอากาศต่อปริมาณเอทธานอลที่เกิดขึ้นโดยการปิดจุกฟลาสด้วยวัสดุต่างกัน ได้ผลว่า

การปิดจุกฟลาสด้วยสำลีหุ้มฟอล์ยจะได้ปริมาณเอทธานอลสูงกว่าการปิดจุกฟลาสด้วยฟอล์ยหรือสำลีเพียงอย่างเดียว หรือปิดจุกฟลาสด้วยวัสดุอื่น คือ ยีสต์สายพันธุ์ S_{90} หมักเอทธานอลได้ 8.53% เมื่อปิดจุกฟลาสด้วยสำลีหุ้มฟอล์ย ในขณะที่ปิดจุกฟลาสด้วยสำลีอย่างเดียวหรือปิดฟลาสด้วยฟอล์ย และปิดฟลาสด้วยพาราฟิล์ม สามารถวัดเปอร์เซนต์เอทธานอลได้ 8.49% 7.71% และ 4.33% ตามลำดับ ส่วนยีสต์สายพันธุ์ A_4 เมื่อปิดจุกฟลาสด้วยสำลีหุ้มฟอล์ยวัดเปอร์เซนต์เอทธานอลได้สูงสุด 7.24% ซึ่งสูงกว่าเมื่อปิดจุกฟลาสด้วยวัสดุอื่น ๆ ซึ่งให้ผลเช่นเดียวกับสายพันธุ์ S_{90} คือ เมื่อปิดจุกฟลาสด้วยสำลีจะวัดเปอร์เซนต์เอทธานอลได้สูงอันดับรองลงมาคือ 6.73% ปิดจุกฟลาสด้วยฟอล์ยวัดได้ 6.42% และการปิดฟลาสด้วยพาราฟิล์มจะให้เอทธานอลต่ำสุดคือ 3.65% ดังแสดงผลในรูปที่ 10 หน้า 56

8. ผลการศึกษาจำนวนรอบของการหมุนของเครื่องเขย่าต่ออนาที่ที่เหมาะสม

ในรูปที่ 11 หน้า 57 จะแสดงรายละเอียดให้เห็นว่า เมื่อความเร็วจำนวนรอบการหมุนของเครื่องเขย่าต่างกันเป็น 90 150 200 และ 250 rpm โดยให้หมุนเป็นเวลา 9 ชั่วโมง ผลการวัด OD ที่ความยาวคลื่น 525 nm ปรากฏว่าที่จำนวนรอบการหมุนดังกล่าวข้างต้นอ่านค่า OD ได้ 2.5 3.24 3.13 และ 2.93 ตามลำดับ ในยีสต์สายพันธุ์ S_{90} อ่านค่า OD ได้ 4.05 5.7 6.3 และ 7.25 ตามลำดับ ในยีสต์สายพันธุ์ A_4

ในรูปที่ 12 หน้า 58 แสดงผลของจำนวนรอบการหมุนของเครื่องเขย่าด้วยความเร็ว 90 150 200 และ 250 rpm เป็นเวลา 9 ชั่วโมง ซึ่งจะเป็นช่วงของการเพิ่มจำนวนเซลล์ (propagation) และเปลี่ยนความเร็วให้เป็น 60 80 และ 100 rpm เป็นเวลา 72 ชั่วโมง เป็นช่วงของการหมัก (fermentation) พบว่ายีสต์สายพันธุ์ S_{90} จะหมักเอทธานอลได้เปอร์เซนต์สูงสุด 10.08% เมื่อหมุน 150 rpm เป็นเวลา 9 ชั่วโมง ในช่วงของการเพิ่มจำนวนยีสต์ และหมุน 100 rpm เมื่ออยู่ใน

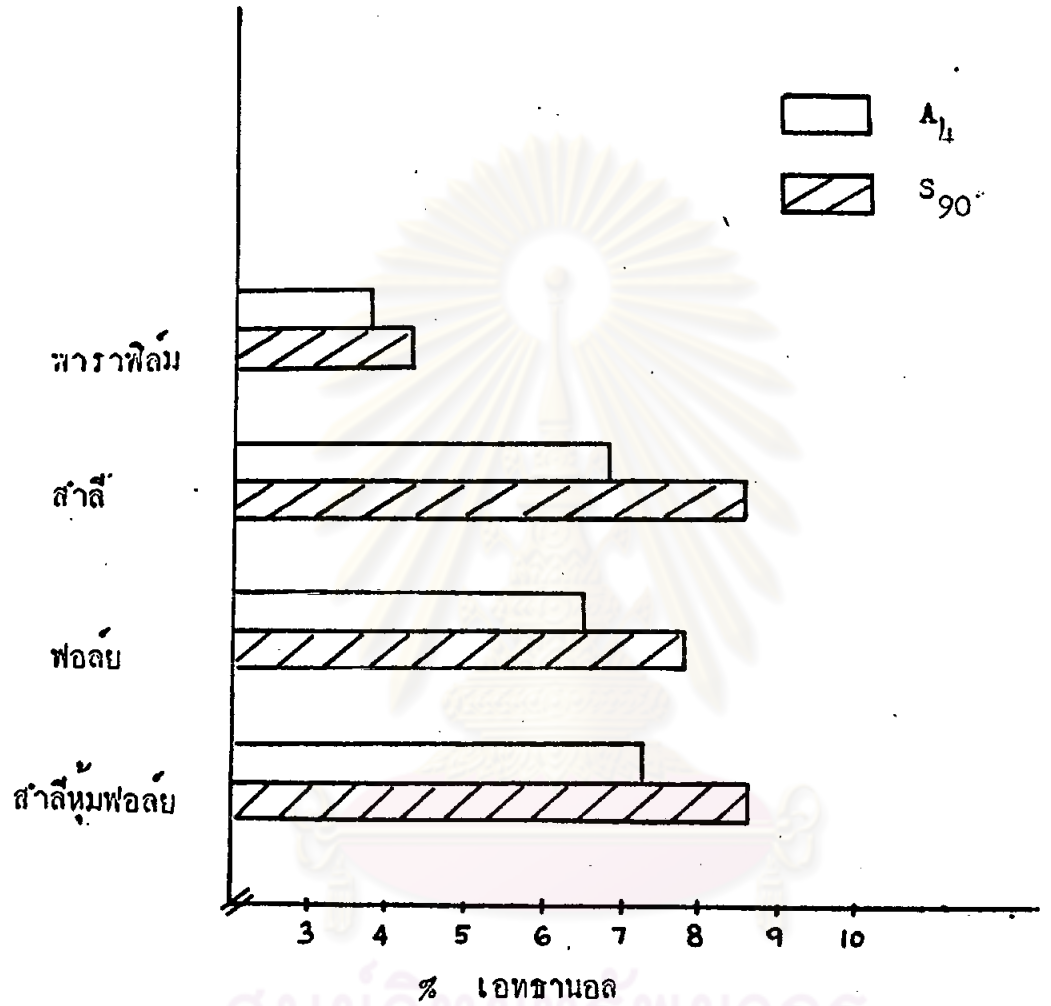

รูปที่ 10 แสดงผลการวัดเปอร์เซนต์เอทธานอลหมักน้ำอ้อย 20.2 บริกซ์ ที่มีสภาพอาหารสมบูรณ์ (ตามสูตร 5) ในระยะเวลาหมัก 72 ชั่วโมง pH 4 ที่อุณหภูมิ 28 °ซ. จำนวนรอบการหมุน 100 rpm เมื่อปิดจุกฟลาสด้วยวัสดุต่าง ๆ กัน

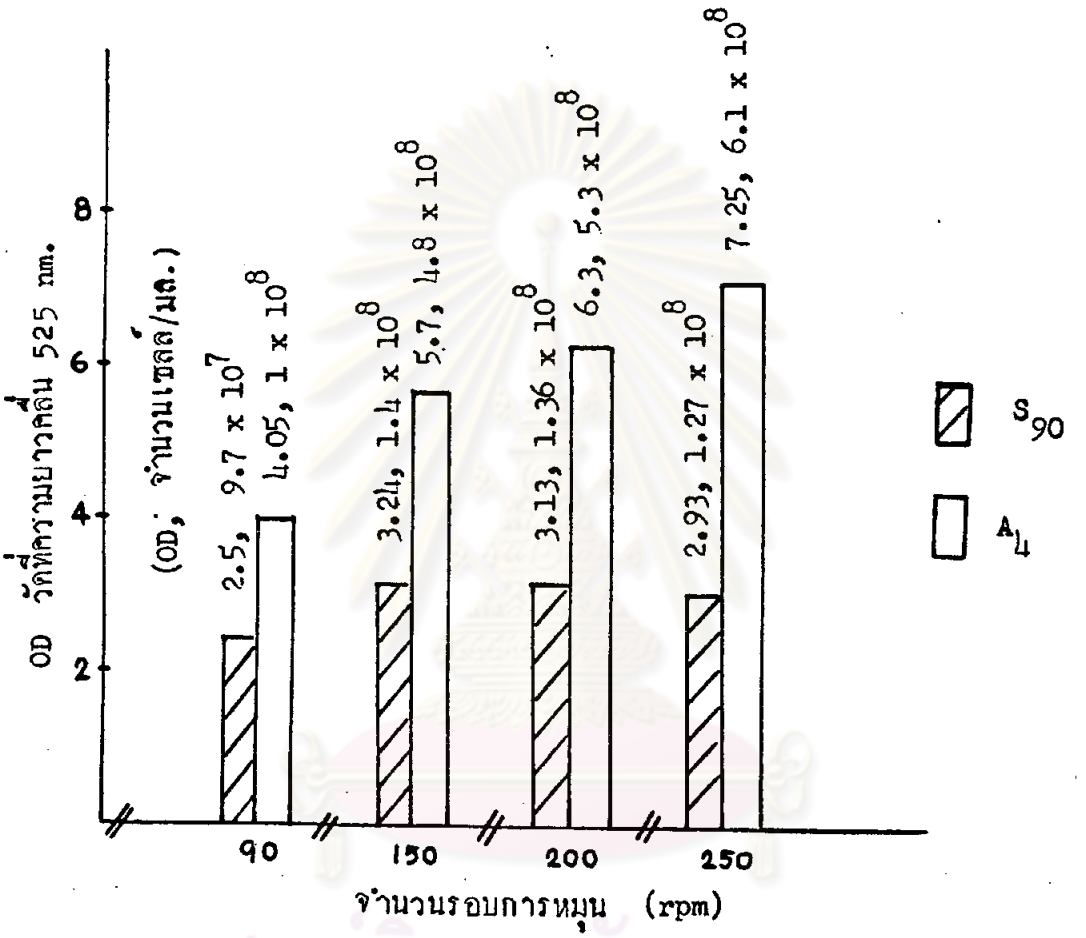

รูปที่ 11 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนรอบการหมุนต่อการเพิ่มจำนวนเซลล์/มล. ของยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 ที่อ่านออกมาเป็นค่า OD และจำนวนเซลล์/มล. เมื่อเปลี่ยนค่า OD เป็นค่าจำนวนเซลล์/มล. โดยไดลูชั่น (dilution) จากตารางที่ 4

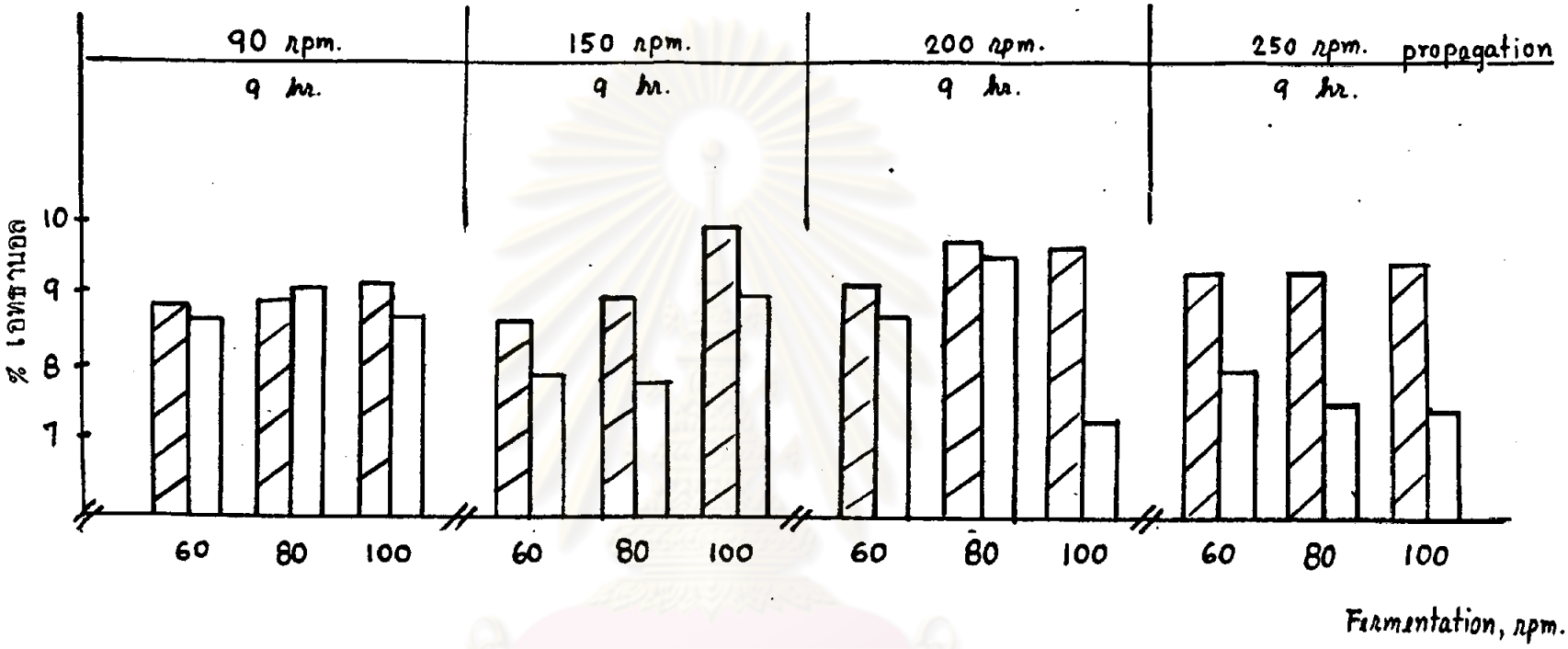

รูปที่ 12 แสดงผลของจำนวนรอบของการเขย่าต่อการเกิดเอทธานอลด้วยสายพันธุ์ยีสต์ S_{90} กับ A_4 ในน้ำอ้อย 20 มิริกซ์ ที่ใส่อาหารเสริมแอมโมเนียมซัลเฟต 0.5 กรัม โปตัสเซียมไดไฮโดรเจนฟอสเฟต 0.3 กรัม ยีสต์เอกซ์แทรก 0.2 กรัม ในน้ำอ้อย 1 ลิตร ปรับ pH 4 หมักที่อุณหภูมิ 28 °ซ. เมื่อจำนวนรอบการหมุนต่อนาทีในช่วงเพิ่มจำนวนเซลล์ (propagation) และช่วงการหมัก (fermentation) ต่าง ๆ กัน

ช่วงของการหมัก ส่วนยีสต์สายพันธุ์ A_4 จะหมักเอทธานอลได้สูงสุด 9.57% เมื่อหมุน 200 rpm เป็นเวลา 9 ชั่วโมง ในช่วงของการเพิ่มจำนวนยีสต์และหมุน 80 rpm ในช่วงของการหมัก ที่ความเร็วจำนวนรอบการหมุน 90 rpm ในช่วงเพิ่มจำนวนเซลล์ เมื่อเปลี่ยนความเร็วเป็น 60 80 100 rpm ในช่วงการหมัก พบว่าเปอร์เซนต์เอทธานอลที่เกิดจากการหมักของยีสต์สายพันธุ์ A_4 และ S_{90} มีปริมาณไม่ต่างกันมาก แต่ที่ความเร็วจำนวนรอบการหมุน 250 rpm ในช่วงเพิ่มจำนวนเซลล์ แล้วเปลี่ยนความเร็วเป็น 60 80 100 rpm ในช่วงการหมัก เปอร์เซนต์เอทธานอลที่เกิดจากการหมักของยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 มีปริมาณต่างกันเห็นได้ชัด คือ ยีสต์สายพันธุ์ S_{90} หมักได้มากกว่า 9% ในขณะที่ยีสต์สายพันธุ์ A_4 หมักได้สูงสุดเพียง 7.97%

9. ผลการศึกษาปริมาณและจำนวนของเชื้อยีสต์ที่ใส่เป็นเชื้อหมัก (inoculum size) ได้ผลว่า

ยีสต์สายพันธุ์ S_{90} เมื่อปริมาณเชื้อที่ใช้เพิ่มขึ้น จาก 3%. 5%. 10% และ 20% ปริมาณเอทธานอลสูงขึ้นตามลำดับ คือ วัดเปอร์เซนต์เอทธานอลได้ 9.48%, 9.69% 10.28% และ 10.74% ยีสต์สายพันธุ์ A_4 ที่ปริมาณเชื้อ 3% 5% 10% วัดปริมาณเอทธานอลได้ 8.56%. 9.05% และ 9.62% ซึ่งเปอร์เซนต์เอทธานอลเพิ่มขึ้นตามปริมาณเชื้อที่ใช้ แต่ที่ 20% inoculum size วัดเปอร์เซนต์เอทธานอลได้เพียง 8.66% ซึ่งให้ผลผลิตใกล้เคียงกับที่ 3% inoculum size ดังแสดงผลในรูปที่ 13 หน้า 60

10. ผลการศึกษาความสำคัญการหมุนกับปริมาณเชื้อที่ใช้มีความสัมพันธ์กัน

ดังผลการทดลองที่แสดงในรูปที่ 14 หน้า 61 จะเห็นว่าในช่วงที่มีการหมุน 150 rpm ช่วงเพิ่มจำนวนเซลล์ (propagation) 9 ชั่วโมง แล้วเปลี่ยนความเร็วเป็น 100 rpm ในช่วงการหมักเป็นเวลา 60 ชั่วโมง เปอร์เซนต์เอทธานอลที่วัดได้ทั้งในยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 ให้เปอร์เซนต์เอทธานอลสูงกว่าที่จำนวนรอบการหมุนอื่น และปริมาณเชื้อมาก จะให้เปอร์เซนต์เอทธานอลสูงกว่าที่ปริมาณเชื้อต่ำกว่า

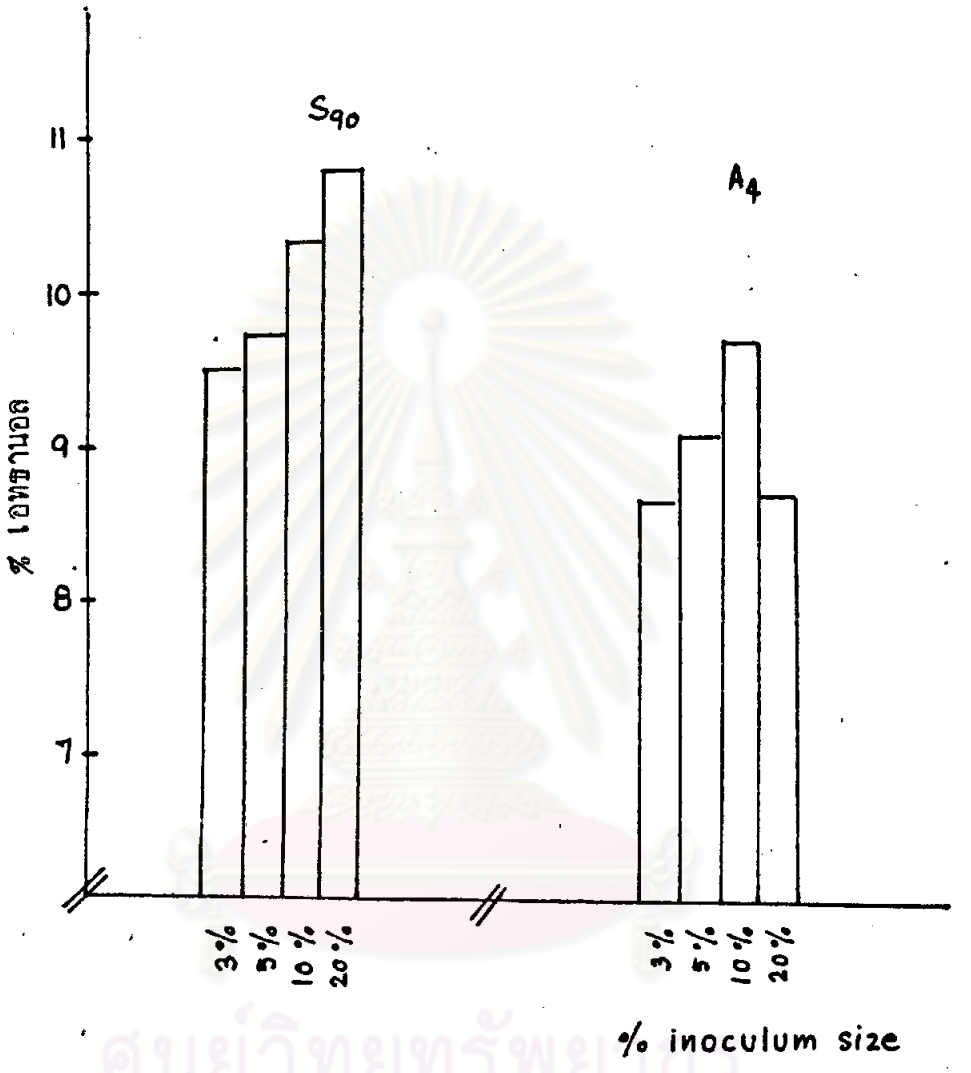

รูปที่ 13 แสดงผลความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเชื้อที่ใส่กับเอทธานอลที่เกิดขึ้นจากการหมักน้ำอ้อยที่มีสภาพอาหารสมบูรณ์ เมื่อหมักด้วยยีสต์สายพันธุ์ S_{90} กับ A_4 ที่อุณหภูมิ 28°ซ. จำนวนรอบการหมุน 100 rpm. เมื่อใส่เชื้อปริมาณต่างกัน 3%, 5%, 10% และ 20%

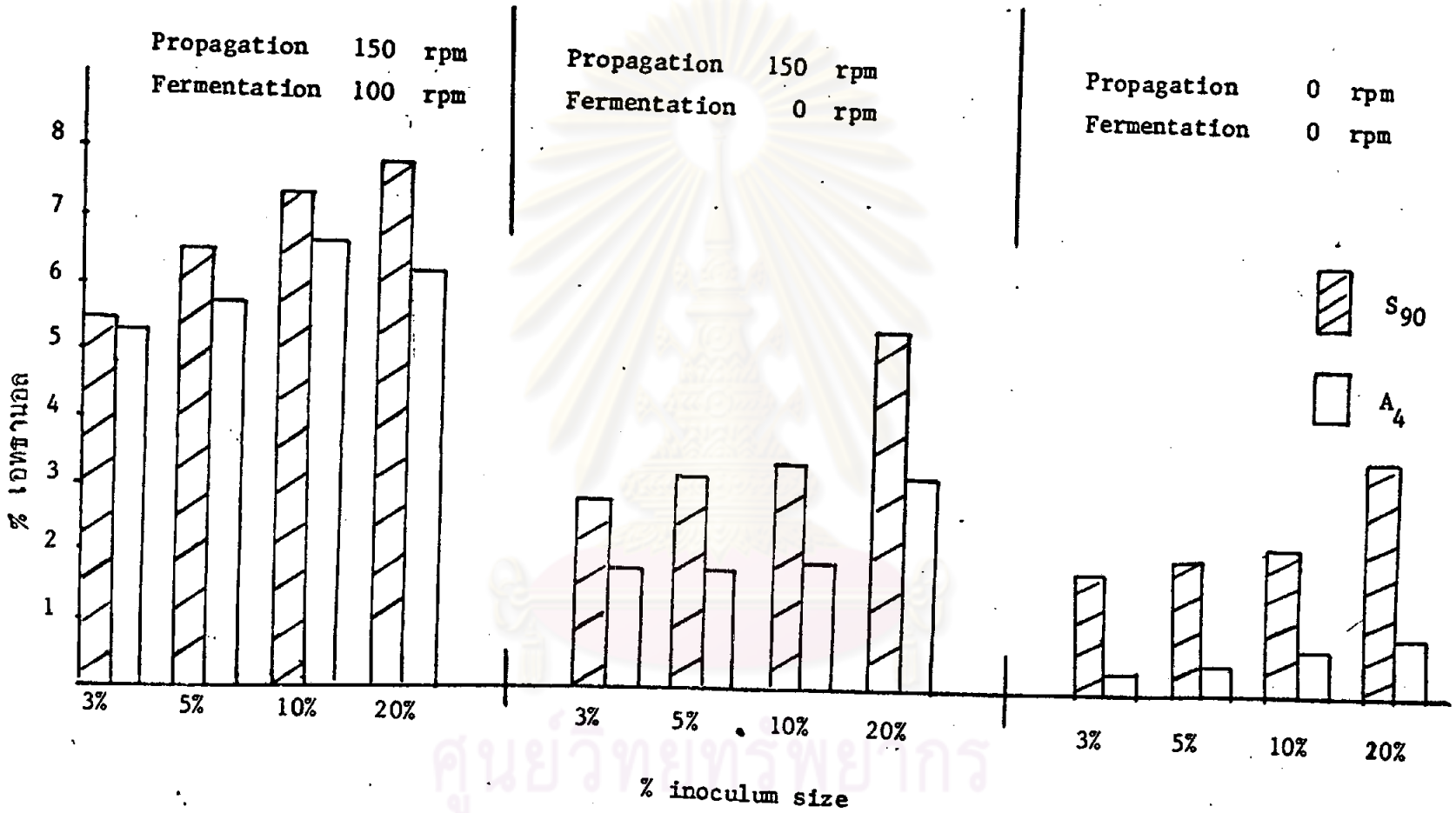

รูปที่ 14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนรอบการหมุนกับปริมาณเชื้อที่ใส่ โดยผลการวัดเปอร์เซนต์เอทธานอล หมักน้ำอ้อย 20.6 °บริกซ์ ที่มีสภาพอาหารสมบูรณ์ ในระยะเวลาหมัก 60 ชั่วโมง อุณหภูมิ 28 °ซ. จำนวนรอบการหมุนและปริมาณเชื้อ (Inoculum size) ต่างกัน

คือ ในยีสต์สายพันธุ์ S_{90} ที่ 3% inoculum size เท่ากัน จำนวนรอบการหมุนในช่วงเพิ่มจำนวนเซลล์เท่ากัน 150 rpm แต่จำนวนรอบการหมุนในช่วงของการหมักต่างกัน คือ ให้มีการหมุน 100 rmp กับ 0 rpm เปอร์เซนต์เอทธานอลที่วัดได้จะต่างกันมาก คือ วัดได้ 5.3% และ 2.7% ตามลำดับ และในปริมาณเชื้อ 3% เท่าเดิม ถ้าไม่มีการหมุนทั้งในช่วงเพิ่มจำนวนเซลล์และช่วงการหมัก จะวัดเปอร์เซนต์เอทธานอลได้เพียง 1.87% หรือในยีสต์สายพันธุ์ A_4 ที่ 10% inoculum size เท่ากัน จำนวนรอบการหมุนต่างกัน คือ จำนวนรอบการหมุน 150 rpm.ในช่วงเพิ่มจำนวนเซลล์ จำนวนรอบการหมุน 100 rpm. ในช่วงการหมัก เปรียบเทียบกับการหมุน 150 rpm ในช่วงเพิ่มจำนวนเซลล์ จำนวนรอบการหมุน 0 rpm. ในช่วงการหมัก วัดเปอร์เซนต์เอทธานอลได้ต่างกัน คือ วัดได้ 6.5% และ 1.82% ตามลำดับ และถ้าไม่ให้มีการหมุนทั้งในช่วงเพิ่มจำนวนเซลล์ และช่วงการหมักที่ 10% inoculum size เท่ากัน วัดเปอร์เซนต์เอทธานอลได้ต่ำมาก คือ วัดได้เพียง 0.7%

จากผลการทดลองนี้ จะเห็นได้ว่าถ้ามีการหมุนในช่วงเพิ่มจำนวนเซลล์ และช่วงการหมัก และที่ปริมาณเชื้อมาก จะสามารถหมักให้เปอร์เซนต์เอทธานอลได้สูงกว่าเมื่อมีการหมุนเฉพาะในช่วงเพิ่มจำนวนเซลล์ หรือไม่มีการหมุนทั้งช่วงเพิ่มจำนวนเซลล์และช่วงการหมัก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย